

STORTINGET

Innst. 289 L

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 70 L (2024–2025)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i markaloven (klargjøring av regler om byggeforbud og saksbehandling m.m.)

Til Stortinget

1. Innledning

Klima- og miljødepartementet foreslår i proposisjonen flere endringer i markaloven. Departementet skriver at målet med endringene er at loven blir både klarere og enklere å forstå og bruke. Viktige tema som omfanget av og unntak fra lovens byggeforbud og hvordan søknader om tiltak skal behandles, blir fore slått klargjort direkte i loven.

Departementet foreslår noen nye paragrafer, flere endringer i gjeldende bestemmelser i loven og noen mindre endringer i lovens struktur. Endringene medfører i hovedsak lovfesting av det som anses å følge av gjeldende rett.

I § 2 nytt sjettede ledd klargjøres det at loven omfatter bygge- og anleggstiltak som nevnt i § 5, inkludert bygge- og anleggstiltak i landbruket. I sjettede ledd bokstav a klargjøres det videre at loven ikke gjelder for skogbehandling, hogstiltak og drift av jordbruksarealer. I bokstav b presiseres det at loven heller ikke gjelder for visse konsekvenspliktige energitiltak. Følgelig foreslås det også at paragrafen får ny og mer dekkende tittel: «Stedlig og saklig virkeområde». Endringene har ingen praktiske konsekvenser.

Kommunens myndighet etter loven skal med hjemmel i § 3 nytt andre ledd første punktum bare kunne til-

deles i form av forskrift og ikke lenger kunne delegeres som om kommunen er en del av staten. Etter andre punktum kan departementet i forskrift tildele forvaltningsmyndighet for område vernet i medhold av § 11 til kommuner som samtykker i det. I tredje punktum gis det hjemmel til å opprette verneområdestyre som forvaltningsmyndighet for verneforskrifter fastsatt i medhold av § 11. Av nytt tredje ledd følger det at kommunens vedtak etter loven kan omgjøres.

Det foreslås nye bestemmelser i §§ 3 a og 3 b som innebærer at markaloven i hovedsak får samme regler som plan- og bygningsloven for tiltak som berører informasjon, objekt eller infrastruktur som har særskilt status etter sikkerhetsloven.

Formuleringen «myndighet etter loven» erstattes i flere bestemmelser med «kommunen» og i enkelte tilfeller «kommunen eller statsforvalteren». Formuleringen «Statsforvalteren i Oslo og Viken» erstattes med «statsforvalteren».

I § 4 første ledd klargjøres det at Marka har arealformål landbruks-, natur- og friluftformål med mindre det med hjemmel i § 7 eller plan- og bygningsloven § 6-4 er fastsatt unntak fra dette. I § 4 andre ledd klargjøres det at restriksjoner i eldre arealplaner gjelder i tillegg til markaloven.

Loven får i ny § 5 første ledd første punktum et nytt selvstendig forbud mot bygge- og anleggstiltak. § 5 andre ledd får en konkret oppstilling av en rekke tiltak som skal være unntatt fra forbudet mot bygge- og anleggstiltak.

Unntaket for bygge- og anleggstiltak i landbruket i § 5 videreføres ikke i ny § 5. Loven gir dermed bedre uttrykk for gjeldende rett og hva som krever tillatelse etter loven og ikke, og sammenhengen mellom § 5 og bestemmelse om tillatelse etter § 14 blir tydeligere: Bygge-

og anleggstiltak i landbruket er allerede i dag forbudt uten tillatelse etter § 14. Loven blir dermed enklere å forstå og å praktisere.

Gjeldende § 6 og § 7 regulerer delvis samme forhold og bør ryddes opp i slik at det blir klarere at bestemmelsene gjelder ulike tema, og at dobbeltregulering unngås. Gjeldende § 7 første ledd flyttes til ny § 6 første ledd og regulerer her hvilke typer tiltak kommunale planer kan åpne for. Bestemmelsen oppdateres i samsvar med det som etter lovforarbeidene og forvaltningspraksis anses som gjeldende rett.

I andre ledd presiseres det at tiltak omfattet av kommunale planer i første ledd også krever søknad og tillatelse etter § 14. I tredje ledd presiseres det at kommunale planer i Marka også kan videreføre eksisterende tiltak som er i tråd med tidligere vedtak om varig etablering etter markaloven, eller tiltak som var lovlig etablert som varig tiltak før markaloven trådte i kraft. Gjeldende § 7 tredje ledd om unntak fra forbudet i § 5 for statlige planer flyttes til ny § 6 fjerde ledd.

Gjeldende § 6 og gjenværende deler av § 7 samles i ny § 7. Bestemmelsen gjelder kun behandling av kommunale planer.

Departementet mener gjeldende § 8 om gjennomgang av planer i Marka innen 1. september 2013 ikke har noen berettiget funksjon nå, og foreslår å oppheve bestemmelsen.

§ 9 første ledd er nytt og oppdateres i tråd med gjeldende retningslinjer slik at det blir tydeligere når etablering av stier og løyper kan gjennomføres uten søknad, og når det kreves henholdsvis søknad og i tillegg reguleringsplan. Bestemmelsen omfatter nå også etablering av klatreruter og andre områder for friluftslivsaktiviteter for allmennheten.

Gjeldende § 10 videreføres med enkelte endringer. Det klargjøres i § 10 første ledd nytt annet punktum at motorferdselloven ikke gjelder i Marka. Det foreslås videre enkelte unntak.

Gjeldende § 14 om tillatelser oppheves, men det videreføres et system for enklere behandling av søknader om tillatelser som er i samsvar med plan. I tredje ledd foreslås det en ny bestemmelse som klargjør at reguleringsplan må foreligge før kommunen gir tillatelse til et reguleringspliktig byggetiltak. Det spesifiseres uttømmende i ny § 14 første ledd hvilke tiltak kommunen kan gi tillatelse til.

I § 15 første ledd første punktum presiseres det hvilke bestemmelser i eller i medhold av loven det kan gis dispensasjon fra. I nytt andre punktum bestemmes det at kommunen skal gi regionale og statlige myndigheter mulighet til å uttale seg før kommunen treffer vedtak. Gjeldende tredje ledd erstattes med et nytt tredje ledd som forutsetter at kommunen har myndighet til å gi dispensasjon også når direkte berørt regional eller statlig myndighet har uttalt seg mot et tiltak.

Bestemmelsen om organisasjoners klagerett etter § 16 andre ledd inneholder både feil og uklarheter og videreføres ikke.

En ny bestemmelse i § 17 a klargjør at kommunen har plikt til å forfølge overtredelser. Samme paragraf klargjør at det ikke er klagerett på vedtak om å ikke følge opp overtredelser.

I ny bestemmelse i motorferdselloven § 2 sjette ledd foreslås det at markaloven § 10 og § 15 gjelder i stedet for motorferdselloven innenfor Markas grenser.

Forslaget vil etter departementets vurdering ikke i seg selv innebære nye negative konsekvenser for private. Det foreslås unntak fra forbudet mot bygge- og anleggstiltak som vil kunne medføre sparte kostnader for både private og forvaltningen. Videre foreslås det en del klargjøringer som forventes å gjøre loven enklere å forstå og å forvalte. Dette kan spare private og det offentlige for kostnader.

2. Komiteens behandling

Komiteen inviterte til skriftlige innspill i saken og mottok 10 innspill. Sakens dokumenter, inkludert de skriftlige innspillene, er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, lederen Ingvild Kjerkol, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal og Sigurd Kvammen Rafaelsen, fra Høyre, Jan Tore Sanner, Michael Tetzschner, Bård Ludvig Thorheim og Ove Trellevik, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Lisa Marie Ness Klungland og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at markaloven gjelder et areal på 1 700 kvm² i 17 kommuner og har eksistert i 16 år med det formål å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelser og idrett, definere arealgrenser og innenfor disse bevare et rikt og variert landskap med natur- og kulturmiljø.

Komiteen konstaterer at regler om arealformål og forbud mot bygge- og anleggstiltak er sentrale virkemidler som loven hjemler for å bidra til at målene nås, og likeledes er begrensninger i hva det kan planlegges for, og krav til behandling av kommunale planer og

hensyn som skal vurderes og vektlegges. Loven benytter en speilvendingslogikk, der det er unntakene fra generelle og omfattende forbud mot tiltak som definerer handlingsrommet for virksomhet og tiltak ut over de overordnede formål loven skal fremme.

Komiteen deler departementets vurdering av behovet for klart definerte unntak fra forbudet mot bygge- og anleggstiltak, f.eks. slik at kommunale planer kan åpne for bygge- og anleggstiltak i landbruket, stier, løyper og idrettsanlegg.

Komiteen tar til etterretning at lovanvendere og andre interessenter som skal etterleve loven, kan vise til erfaringer med loven som avdekker et behov for flere presiseringer, da gjeldende rettsstilstand på flere områder er lite tilgjengelig eller rett og slett uavklart for den som bare leser lovteksten.

Komiteen ser behovet for endringer som gjør at loven blir både klarere og enklere å forstå og bruke, og at det er en fordel at sentrale tema som i hvilket omfang det kan gjøres unntak fra lovens byggeforbud, og hvordan søknader om tiltak skal behandles, blir skrevet direkte inn i loven.

Komiteen har merket seg at departementet mener endringene i hovedsak er en lovfesting av det som anses å følge av gjeldende rett. I denne forbindelse presiseres det at loven omfatter bygge- og anleggstiltak som nevnt i § 5, inkludert bygge- og anleggstiltak i landbruket, mens det i § 2 sjette ledd klargjøres at loven ikke gjelder for skogbehandling, hogstiltak og drift av jordbruksarealer, og at loven heller ikke gjelder for visse konsesjonspliktige energitiltak.

Komiteen viser til at en saklig og stedlig avgrensning mot andre lovbestemmelser motvirker dobbeltregulering og øker forståelsen av hvilke regelsett som gjelder. Som en konsekvens av denne tilnærmingen sikter ikke endringene mot å endre det materielle innholdet i bestemmelsene. Etter komiteens oppfatning er et eksempel på dette at energitiltakene nevnt i bestemmelsen, i motsetning til bygge- og anleggstiltak i landbruket, heller ikke behandles etter markaloven i dag.

Komiteen fremhever som en pedagogisk vinning at de nye bestemmelsene som foreslås i §§ 3 a og 3 b, innebærer at markaloven i hovedsak får samme regler som plan- og bygningsloven for tiltak som berører informasjon, objekt eller infrastruktur som har særskilt status etter sikkerhetsloven, og særlig at hensynet til forsvarstiltak generelt har fått en sterkere plass med tanke på vektning av ulike hensyn, og at det i tillegg foreslås regelforenklinger som vil spare tid for å realisere forsvarstiltak.

Komiteen viser til den lovtekniske løsningen ved at § 5 får et nytt selvstendig forbud mot bygge- og anleggstiltak, herunder hvilke tiltak som er omfattet av forbudet, uten henvisning til regler i plan- og bygningsloven, og hvor unntakene fra hovedregelen (forbud) føl-

ger i en konkret, uttømmende oppregning av tiltak som skal være unntatt fra forbudet mot bygge- og anleggstiltak. Komiteen har notert seg at departementet mener dette vil gjelde flere hyppig forekommende tiltak som har liten betydning for ivaretagelse av markalovens formål, og som kan gjennomføres uten søknad og tillatelse.

Komiteen har merket seg de lovtekniske endringene som er gjort, men legger til grunn departementets syn på at bestemmelsene er oppdatert i samsvar med det som etter lovforarbeidene og forvaltningspraksis anses som gjeldende rett. I tillegg til tiltakene som i dag fremgår av gjeldende § 7, vil oppstillingen utvides til å omfatte følgende tiltak:

- Ombygning og mindre utvidelser av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger.
- Begrenset spredt utbygging i tilknytning til eksisterende bebyggelse i Sørkedalen og Maridalen når utbyggingen er nødvendig for å opprettholde et etablert lokalsamfunn.
- Utvidelse, modernisering eller etablering av serverings- eller overnattingsvirksomhet som har til formål å fremme, eller som samlet sett har flere fordeler enn ulemper for, friluftsliv, idrett eller naturopplevelse.
- Tiltak som har til formål å fremme eller tilrettelegge for friluftsliv, idrett eller naturopplevelse for allmennheten.
- Tiltak til militære formål.
- Tiltak for å forebygge skader fra ras, skred, steinsprang og flom og for håndtering av overvann.
- Tiltak for å hindre, stanse, fjerne eller begrense virkningen av forurensning.
- Tiltak for å forbedre eller gjenopprette tilstand i økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti, viser til at markalovens hovedformål er å forhindre nedbygging og omdisponering av arealer. De arealer som er omfattet av markaloven, er i all hovedsak regulert under arealformålet LNF (landbruk, natur og friluftsliv), og ordinært landbruk er i tråd med dette.

Flertallet mener derfor at ordinær landbruksdrift, i tråd med arealformålet LNF, ikke bør omfattes av markalovens virkeområde. Landbrukssektoren er i hovedsak regulert gjennom egne sektorlover, og markalovens krav om særskilt søknadsplikt, det man kun skal vurdere tiltakets samsvar med arealformålet, vil i praksis overlappe med eksisterende sektorregelverk.

Flertallet mener et slikt dobbelt regelverk fremstår som unødvendig og lite formålstjenlig for jord- og skogbruksnæringen. Energitiltak i samsvar med energiloven er unntatt fra markaloven, og flertallet mener landbruk bør behandles på samme måte.

Flertallet viser til at landbruksaktivitet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet som finnes i Marka, og er med på å bevare et rikt og variert landskap med kulturmiljø, følgelig i tråd med lovens formål. Kulturlandskap og åpent land er viktige økosystemer som leverer tjenester som matproduksjon, pollinering og naturmangfold. Det er derfor viktig å legge til rette for fortsatt landbruksaktivitet i Marka, som gjennom bærekraftig bruk bidrar til et variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har merket seg at regjeringen på side 59 i proposisjonen omtaler spørsmålet om hvorvidt landbrukstiltak bør vurderes opp mot lovens formål, jf. § 1. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen her skriver at det er

«uklart om hensikten var å gjøre landbrukstiltakene overordnet hensyn til naturopplevelse, idrett, friluftsliv og landskap med natur- og kulturmiljø, slik situasjonen har blitt med det som anses som gjeldende rett i dag. I så fall vil markaloven ikke ha virkemidler for å få vurdert en av de tiltakstypene som antakelig i størst grad påvirker landskap, naturopplevelse, idrett og friluftsliv i Marka».

Regjeringen skriver videre at:

«det er prinsipielt uheldig at en så betydelig påvirkningsfaktor er omfattet av loven, samtidig som loven ikke gir kommunen adgang til å vurdere tiltaket opp mot de formålene loven skal ivareta».

Disse medlemmer deler disse vurderingene fra regjeringen.

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at alle bygge- og anleggstiltak i landbruket bør vurderes opp mot lovens formål.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at presset på Marka er økende. Det drives industrielt skogbruk med flatehogst i store deler av Marka, og det er gitt flere tillatelser til bygging til nye skogsbilveier, herunder Dammyrdalsveien på Krokskogen og Sterkerudveien/Karlsrudveien i Sørmarka. Flere veiprosjekter er under planlegging. Disse medlemmer konstaterer at man nå ser et utbyggingspress i Marka som man ikke har sett på mange tiår, og vil understreke at det i forrige århundre ble bygget et omfattende nett av skogsbilveier i alle markaområder. Disse medlemmer er bekymret for at nye veiprosjekter vil dele opp gjenværende inngrepsfrie områder og legge til rette for økt hogst i skogområder som hittil ikke har vært flatehogd. Disse medlemmer mener lovens unntak for landbrukstiltak, herunder utbygging av skogsbilveier, bør tilpasses

en ny situasjonen der utbyggingspresset øker. Disse medlemmer kan ikke se at utbygging av mange nye veier innenfor markagrensen er i tråd med markalovens formål om å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett.

Disse medlemmer viser derfor til høringsinnspillet fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, som påpeker at de fleste terrenginngrep i Marka har et omfang som ikke fanges opp av reguleringsplankriteriene i pbl. § 12-1 tredje ledd. Disse medlemmer mener det er uheldig hvis de vanligste store inngrepene i Marka (landbrukstiltak) i praksis ikke undergis krav til vurdering av konsekvenser for lovens formål. Disse medlemmer merker seg at departementet «under noe tvil» går videre med forslaget om at bygge- og anleggstiltak (i landbruket) fortsatt skal underlegges en forenklet saksbehandling etter § 14 ved behandling av søknader, jf. § 14 annet ledd annen setning. Disse medlemmer mener evalueringen som er fastsatt i § 14 annet ledd første setning, også bør omfatte landbrukstiltak, og at dette er viktig for å ivareta lovens formål.

Disse medlemmer mener, i likhet med Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, jf. høringsinnspill 8. april 2025, at det er uheldig at lovarbeidets begrensede mandat har medført at andre viktige endringer av loven ikke er vurdert. Departementets arbeid med revisjonen har vært begrenset til en klargjøring av regler om byggeforbud og saksbehandling. I lys av nyere relevant lovarbeid, Norges tilslutning til internasjonale avtaler, økt kunnskap om natur- og klimakrisen og markanaturens betydelige verdi for befolkningens fysiske og psykiske helse mener disse medlemmer at revisjonen av loven også burde ha omfattet forslag om forsterkning av natur- og miljøhensynene i Marka.

Disse medlemmer mener det bør gjennomføres en ny revidering av markaloven med sikte å

- inkludere restaurering av natur i lovens formålsparagraf.
- hjemle skogbrukslovens markaforskrift i markaloven og revidere forskriften.
- innlemme flere viktige natur- og friluftslivsområder i Marka som per nå er utenfor markalovens geografiske virkeområde, herunder Frogmarka, Nesoddmarka og Hurummarka.
- inkludere bestemmelser som effektivt forhindrer lysforurensning i Marka.
- sørge for at landbrukstiltak undergis krav til vurdering av konsekvenser for lovens formål.
- endre loven slik at byggeforbudet i markaloven også omfatter bygge- og anleggstiltak i landbruket.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i markaloven som sikrer natur, friluftsliv og naturopplevelser i Marka bedre beskyttelse.»

Disse medlemmer har merket seg departementets understreking av at eventuell utbygging skal være både begrenset spredt og i tilknytning til eksisterende bebyggelse, og at «det ikke kan etableres nye store og tett utbygde byggefelt» i Maridalen og Sørkedalen. Dette er en viktig presisering. Disse medlemmer vil understreke at dette må innebære at feltutbygginger som Brennatunet i Sørkedalen ikke kan regnes som begrenset spredt boligbygging i tråd med lovens forarbeider, slik også Sivilombudets uttalelse (sak 2021/1831) tilsier.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener at en ny gjennomgang av markaloven også må se på hvordan naturvernet kan styrkes. Både forvaltningen av rovdyr, forvaltningen av områder med rødlistede dyre- og plantearter, tilretteleggingen for pollinerende insekter og praksisen med nyplanting av trær må evalueres.

Komiteens medlem fra Rødt mener at utbygginger som Gjersrud/Stensrud, som delvis er innenfor markagrensen, er et eksempel på utbygging som uthuler markaloven, men som ble endelig godkjent av regjeringen i 2017. Dette medlem mener at det i framtiden bør unngås å gi tillatelser til slike prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne understreker at de forslagene regjeringen legger fram i denne proposisjonen, vil myke opp bestemmelsene i markaloven og, etter disse medlemmers syn, vil lovfeste en uheldig praksis som i dag uthuler markaloven. Disse medlemmer kommenterer de ulike lovendringene, og fremmer alternative forslag, i merknadene under.

3.1 Stedlig og saklig virkeområde

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at endringene i § 2 om stedlig og saklig virkeområde bare er en presisering av gjeldende rett og ikke skal bety en endret praksis fra i dag.

3.2 Myndighet etter loven

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at den substansielle endringen

av myndighet i § 3 innebærer muligheten for delegering av makt til et verneområdestyre, noe høringsinstanser som Oslo kommune, Østmarkas venner og Miljødirektoratet er positive til, da det gir muligheten for et felles styre for Østmarka nasjonalpark og Østmarka friluftslivsområde.

3.3 Skjermingsverdige objekt og infrastruktur mv.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at regjeringens forslag i stor grad er å ha likelydende bestemmelser for tiltak fra Forsvaret i markaloven som i plan- og bygningsloven, noe disse medlemmer mener er naturlig. Disse medlemmer understreker at dette ikke skal gi Forsvaret noen rett til å rasere naturområder uten grunn, og at det i verneområder fortsatt er ulovlig for Forsvaret å skade verneverdier uten dispensasjon.

Disse medlemmer merker seg regjeringens forslag til ny § 3 a om unntak fra krav i loven for Forsvaret. Disse medlemmer har merket seg at Forsvaret tidligere har gjennomført inngrep i marka etter gjeldende unntaksbestemmelser uten tilstrekkelig utredning i forkant. Dette førte blant annet til omfattende naturinngrep på Gyrihaugen i Ringerike kommune før Forsvaret fant ut at lokaliseringen var uegnet. Disse medlemmer understreker at unntaksbestemmelsen kun bør benyttes når det er bekreftet at lokalisering i Marka er påkrevet.

3.4 Forbudet mot bygge- og anleggstiltak

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at dagens markalov har vært uklar på landbrukstiltak, men at gjeldende rett er tydelig: Bygge- og anleggstiltak i landbruket i Marka er forbudt uten tillatelse etter markaloven § 14. Disse medlemmer er positive til endringene i § 5 og § 14 som gjør dette tydeligere. Som nevnt vil endringene i § 2 også videreføre gjeldende rett om energitiltak, til tross for endringen i § 5.

Når det gjelder rekkevidden av det generelle forbudet i markaloven § 5, mener disse medlemmer at regjeringens forslag går altfor langt i å tillate bygging og graving i Marka uten søknad om dispensasjon. Disse medlemmer mener at markaloven § 5 første ledd bør stå som i dag, selv om andre ledd fjernes i tråd med regjeringens forslag.

«§ 5 Forbud mot bygge- og anleggstiltak

Bygge- og anleggstiltak er forbudt i Marka. Med bygge- og anleggstiltak menes tiltak som nevnt i plan- og bygningsloven § 1-6, for eksempel oppføring, riving,

endring, herunder fasadeendringer, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettelse og endring av eiendom.»

3.5 Bestemmelser om planlegging i marka

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at kommunen, uavhengig av statlig myndighets syn, vil få mulighet til å tillate en rekke nye utbyggingsformål om regjeringens forslag til ny § 6 første ledd vedtas. Disse medlemmer frykter at dette uthuler markalovens formål, og ønsker en streng statlig håndheving av byggeforbudet i markaloven.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Markaloven § 6 første ledd skal lyde:

Uten hensyn til §§ 4 og 5 kan kommunale planer åpne for følgende tiltak i Marka:

- tiltak i landbruk, herunder bygninger og terrenginngrep
- stier og løyper etter § 9
- idrettsanlegg som kan innpasses innenfor lovens formål
- offentlige infrastrukturprosjekter som veger, jernbane, dammer, vannforsyningssystemer, kraftledninger mv., samt områder for igangværende råstoffutvinning.»

3.6 Bestemmelser om hva kommunen kan gi tillatelse til

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne støtter presiseringen av hva kommunene faktisk kan gi tillatelse til og ikke i § 14, og at tiltak som er i tråd med vedtatt plan, tillates. Disse medlemmer understreker likevel at om ny § 6 vedtas i tråd med regjeringens forslag, og ikke disse medlemmers forslag, vil det bli adgang til å tillate mange flere inngrep i marka.

3.7 Dispensasjon

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at den substansielle endringen som foreslås når det gjelder dispensasjoner, er at følgende formulering i § 15 endres og mykes opp:

«Kommunen kan ikke dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer eller forbudet i § 5 når en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg mot at det blir gitt dispensasjon.»

Disse medlemmer er kritiske til å myke opp adgangen til dispensasjoner. Dispensasjoner fra vedtatte

planer og lovens bestemmelser svekker troverdigheten til offentlig planlegging og lovarbeid.

Disse medlemmer foreslår at endringen i § 15 første ledd, som oppdaterer henvisninger til andre paragrafer, vedtas, men vil stemme mot den foreslåtte endringen av paragrafens siste ledd, slik at formuleringen fortsatt blir:

«Kommunen kan ikke dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer eller forbudet i § 5 når en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg mot at det blir gitt dispensasjon.»

3.8 Motorferdsel, stier og løyper

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne støtter presiseringen i § 9 og § 10 om motorferdsel, stier og løyper. Disse medlemmer støtter vurderingen, som er i strid med Motorferdsellovet, av at det kun er markaloven som gjelder for disse spørsmålene i markalovens geografiske område. Dette vil bidra til markaloven som en enhetlig lov om forvaltningen av Osloområdet. Disse medlemmer er positive til at reglene for klatreruter presiseres, og at det gis mulighet til å gripe inn i bruk av elsykler som truer natur eller andres friluftsopplevelser.

3.9 Klage fra berørte organisasjoner

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne oppfatter de foreslåtte endringene av § 16 som en avklaring av hvilke rettigheter organisasjoner faktisk har, og regjeringen redegjør godt for at det har vært et mangelfullt lovarbeid i forkant av vedtakelse av markaloven som har ført til vedtakelse av den forvirrende formuleringen av § 16 i dag.

Disse medlemmer er enig med regjeringen i at forvaltningslovens regler ivaretar friluftsansjones interesser like godt eller bedre. Forvaltningsloven gjelder ikke reguleringsplaner eller andre arealplaner, men slike planer skal, jf. § 7, godkjennes av departementet, som altså vil innta rollen som et slags klageorgan.

3.10 Oppfølging av overtredelser

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne registrerer at regjeringen avviser å innføre klagerett på vedtak om ikke å forfølge ulovligheter, men likevel i ny § 17 a innfører en plikt til å forfølge ulovligheter som ikke er av mindre betydning. Disse medlemmer vil avvente effekten av de foreslåtte endringene og om det er behov for klagerett.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i markaloven som sikrer natur, friluftsliv og naturopplevelser i Marka bedre beskyttelse.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Markaloven § 6 første ledd skal lyde:

Uten hensyn til §§ 4 og 5 kan kommunale planer åpne for følgende tiltak i Marka:

- tiltak i landbruk, herunder bygninger og terreng-inngrep
- stier og løyper etter § 9
- idrettsanlegg som kan innpasses innenfor lovens formål
- offentlige infrastrukturanlegg som veger, jernbane, dammer, vannforsyningssystemer, kraftledninger mv. samt områder for igangværende råstoffutvinning.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i markaloven (klargjøring av regler om byggeforbud og saksbehandling m.m.)

I

I lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 overskriften skal lyde:

§ 2 *Stedlig og saklig virkeområde*

§ 2 nytt sjettede ledd skal lyde:

Loven omfatter bygge- og anleggstiltak som nevnt i § 5, inkludert bygge- og anleggstiltak i landbruket. Loven omfatter ikke

- skogbehandling, hogstiltak og drift av jordbruksarealer*

- tiltak som er nevnt i plan- og bygningsloven § 1-3 andre ledd, eller som inngår i vedtak etter plan- og bygningsloven § 6-4 tredje ledd.*

§ 3 skal lyde:

§ 3 *Myndighet etter loven*

Departementet er øverste forvaltningsmyndighet etter denne lov. Departementet kan legge nærmere angitte oppgaver etter denne lov til den enkelte statsforvalter eller Miljødirektoratet.

Kongen kan i forskrift tildele kommunen eller fylkeskommunen myndighet etter nærmere angitte bestemmelser i eller i medhold av loven her. Departementet kan i forskrift tildele myndighet for område vernet etter § 11 til kommuner som samtykker til det. Departementet kan bestemme at et særskilt oppnevnt organ er forvaltningsmyndighet for et område vernet med hjemmel i § 11.

Departementet har samme myndighet til å omgjøre kommunens eller fylkeskommunens vedtak etter loven her som overordnet organ har etter forvaltningslovens bestemmelser om omgjøring.

Ny § 3 a skal lyde:

§ 3 a *Unntak fra krav i loven for Forsvaret*

Dersom et tiltak krever bruk av sikkerhetsgradert informasjon etter sikkerhetsloven § 5-3, eller tiltaket berører objekt eller infrastruktur som Forsvarsdepartementet har utpekt eller vil utpeke som skjermingsverdig i medhold av sikkerhetsloven § 7-1, er tiltaket unntatt fra forbudet mot bygge- og anleggstiltak i § 5 og krav om tillatelse for bygge- og anleggstiltak etter § 14 eller dispensasjon etter § 15. Forsvaret skal i slike tilfeller vektlegge ivaretagelsen av markalovens formål.

Ny § 3 b skal lyde:

§ 3 b *Unntak fra krav i loven for visse skjermingsverdige objekter og infrastruktur*

Dersom tvingende sikkerhetshensyn gjør det nødvendig, kan hvert departement innen sitt myndighetsområde beslutte at et tiltak som krever bruk av sikkerhetsgradert informasjon etter sikkerhetsloven § 5-3, eller skal utføres i tilknytning til objekt eller infrastruktur som er eller vil bli utpekt som skjermingsverdig etter sikkerhetsloven § 7-1, helt eller delvis skal være unntatt fra forbudet mot bygge- og anleggstiltak i § 5 og krav om tillatelse for bygge- og anleggstiltak etter § 14 eller dispensasjon etter § 15. Plan- og bygningsloven § 20-8 andre til fjerde ledd gjelder så langt de passer.

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Arealformål*

Med mindre annet er bestemt i plan stadfestet med hjemmel i § 7 eller i statlig arealplan etter plan- og bygningsloven § 6-4, har Marka landbruks-, natur- og friluftsmål (LNF-område) etter plan- og bygningsloven.

Restriksjoner som følger av arealplaner vedtatt før 1. september 2009 gjelder i tillegg til loven her.

§ 5 skal lyde:

§ 5 Forbud mot bygge- og anleggstiltak

Bygge- og anleggstiltak er forbudt i Marka. Med bygge- og anleggstiltak menes i loven her:

- a. oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg
- b. vesentlig endring av tiltak som nevnt under bokstav a
- c. varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under bokstav a
- d. oppføring eller endring av bygningstekniske installasjoner
- e. oppdeling av bruksenheter i boliger
- f. plassering av skilt- og reklameinnretninger
- g. plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg
- h. vesentlige terrenginngrep
- i. anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass
- j. annen virksomhet og endring av arealbruk som vil være i strid med arealformål, planbestemmelser og hensynssoner.

Forbudet i første ledd omfatter ikke følgende tiltak dersom disse er i samsvar med plan:

- a. innvendige og utvendige arbeider og installasjoner på eksisterende bygning, konstruksjon eller anlegg, inkludert reparasjoner, når dette ikke øker bruksareal eller på annen måte øker bygningsmassen
- b. fasadeendringer som ikke endrer bygningens karakter, samt tilbakeføring av fasade til tidligere dokumentert utførelse
- c. oppføring av mindre konstruksjoner som hunde- hus, mindre lekestuer o.l., og som enkelt kan fjernes
- d. mindre fylling eller planering av terreng når tiltaket ikke medfører mer enn 0,5 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå
- e. forstøtningsmur inntil 1 meters høyde og som ikke er nærmere nabogrense enn 4 meter
- f. permanent overdekking av fyringsved til egen bruk på flate som samlet ikke er større enn 5 m² på hver eiendom
- g. fast dekke på én uteplass på inntil 20 m² på hver eiendom. Avstanden mellom uteplass og nærmeste nabogrense skal være minst 4,0 meter
- h. levegg ved uteplass med høyde inntil 1,8 meter og som samlet per eiendom ikke overstiger 5 meter lengde
- i. terrasser som har en høyde på inntil 1,0 meter fra eksisterende terreng, er forbundet med en bygning og samlet for hver eiendom ikke overstiger 20 m². Slike terrasser kan ha et tilhørende rekkverk på inn-

til 1,2 meter, men kan ikke være overbygde. Avstanden mellom terrasse og nabogrensen skal være minst 4,0 meter

- j. oppføring av mindre skilt som viser informasjon om løyper, turmål, natur, kulturmiljø eller serverings- og overnattingstilbud
- k. drift og vedlikehold samt nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg
- l. oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for å heve spenningsnivå og øke linjetverrsnittet når dette ikke har nevneverdig betydning for ivaretagelse av markalovens formål
- m. vedlikehold og rehabilitering av vassdragsanlegg
- n. nedlegging av vassdragsanlegg der dette er konsekvenspliktig etter vannressursloven § 41.

Tiltakshaver er ansvarlig for at tiltak som nevnt i andre ledd utføres i samsvar med de krav som ellers er fastsatt i eller i medhold av lov.

Departementet kan fastsette forskrift om hvilke tiltak som omfattes av paragrafen her.

§ 6 skal lyde:

§ 6 Unntak for tiltak i kommunale eller statlige planer i Marka

Kommunale planer etter plan- og bygningsloven kan uavhengig av § 4 første ledd og § 5 første ledd åpne for følgende bygge- og anleggstiltak i Marka:

- a. tiltak i landbruk, herunder bygninger og terrenginngrep
- b. tilretteleggingstiltak etter § 9 første ledd som forutsetter reguleringsplan etter bestemmelser i eller i medhold av plan- og bygningsloven
- c. idrettsanlegg som kan innpasses innenfor lovens formål
- d. offentlige infrastrukturanlegg som veger, utfartsparker, jernbane, dammer, vannforsyningsystemer, kraftledninger mv. samt områder for igangværende råstoffutvinning
- e. ombygging og mindre utvidelser av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger
- f. begrenset spredt utbygging i tilknytning til eksisterende bebyggelse i Sørkedalen og Maridalen når utbyggingen er nødvendig for å opprettholde et etablert lokalsamfunn
- g. utvidelse, modernisering eller etablering av serverings- eller overnattingsvirksomhet som har til formål å fremme, eller som samlet sett har flere fordele enn ulemper for, friluftsliv, idrett eller naturopplevelse
- h. tiltak som har til formål å fremme eller tilrettelegge for friluftsliv, idrett eller naturopplevelse for allmennheten
- i. tiltak til militære formål

- j. tiltak for å forebygge skader fra ras, skred, steinsprang eller flom og for håndtering av overvann
 - k. tiltak for å hindre, stanse, fjerne eller begrense virkningen av forurensning
 - l. tiltak for å forbedre eller gjenopprette tilstand i økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt.
- Tiltak som nevnt i første ledd krever søknad og tillatelse etter § 14.

Kommunale planer i Marka kan også videreføre eksisterende tiltak som er i tråd med tidligere vedtak om varig etablering etter loven her, eller tiltak som var lovlig etablert som varig tiltak før loven her trådte i kraft.

Myndighet etter plan- og bygningsloven § 6-4 kan fravike forbudet i § 5 ved statlig arealplan.

§ 7 skal lyde:

§ 7 Behandling av kommunale planer i Marka

Igangsetting av arbeid med kommunal plan som nevnt i § 6 første ledd krever tillatelse fra statsforvalteren. Statsforvalterens avgjørelse er endelig og kan ikke påklages.

Kommunens endelige vedtak om kommunal plan som nevnt i § 6 første ledd må stadfestes av departementet før planen får rettsvirkning etter plan- og bygningsloven. Slike planer skal bare stadfestes dersom de etter departementets syn lar seg forene med lovens formål. Departementet kan endre kommunens plan dersom det anser det nødvendig for at planen skal være i samsvar med lovens formål.

Første og andre ledd gjelder ikke for tiltak som omfattes av § 3 a og § 3 b om visse skjermingsverdige objekter og infrastruktur i medhold av sikkerhetsloven.

§ 8 oppheves.

§ 9 skal lyde:

§ 9 Tilrettelegging for ferdsel, stier, løyper, klatreruter og områder for allmennheten

Anlegging av stier, løyper, klatreruter og områder for friluftslivsaktiviteter for allmennheten krever tillatelse etter § 14 dersom dette medfører oppføring av konstruksjon eller vesentlige terrenginngrep. Mindre tiltak som skilting og merking av ny trase, samt enkelt vedlikehold og forbedring av eksisterende trase, legging av klopper og liknende, rensking og bolting av klatreruter, fjerning av røtter og mindre terrenginngrep, kan gjennomføres uten søknad. For gjennomføring av større bygge- og anleggstilltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, kreves det stadfestet reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven kap. 12 og denne lovs § 7 samt tillatelse etter § 14.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tiltak etter første ledd. Det kan gis bestemmelser om at det ikke, eller bare på nærmere vilkår, skal ryddes, anlegges, merkes eller prepareres stier eller løyper innenfor bestemte områder i Marka.

Permanente tiltak etter første ledd krever samtykke fra grunneier eller fester.

Statsforvalteren kan gi offentlige myndigheter og organisasjoner med allment friluftsliv som formål rett til å anlegge, rydde, merke og preparere stier, løyper, klatreruter og områder for friluftslivsaktiviteter for allmennheten. Tillatelse kan gis for avgrensede områder eller for enkelte stier eller løyper.

Statsforvalteren kan i det enkelte tilfelle vedta at inngrep etter andre og fjerde ledd kan foretas uten forutgående samtykke. Volder tiltaket skade, kan vedkommende eier eller fester kreve erstatningsspørsmålet avgjort ved skjønn. De lovbestemte kostnader ved skjønnet skal erstattes grunneier eller rettighetshaver, hvis skjønnet ikke finner at det kan gjøres unntak fordi erstatningssøkeren har avslått et rimelig forlikstilbud eller uten rimelig grunn har forlangt skjønn. I den utstrekning det finnes rimelig kan erstatningssøkeren også tilkjennes erstatning for utgifter som har vært nødvendig for å ivareta hans tarv under skjønnssaken.

Grunneier, fester eller bruker kan kreve omlagt tiltak etter første ledd som påfører ham særlig skade eller ulempe, dersom dette kan skje uten vesentlig ulempe for friluftslivet eller allmenne interesser for øvrig. For tiltak som medfører eller kan medføre vesentlig skade på naturmiljøet, kan omlegging også kreves av organisasjoner med naturvern eller friluftsliv som formål.

Krav om omlegging rettes til den som holder løypa, stien, klatreruten eller området ved like. Tvist om omlegging kan kreves avgjort av statsforvalteren.

§ 10 skal lyde:

§ 10 Regler for motorisert ferdsel

I Marka er motorferdsel i utmark og vassdrag ikke tillatt med mindre annet følger av denne lov eller forskrift gitt i medhold av denne lov. Motorferdselloven gjelder ikke i Marka. All motorferdsel i utmark og vassdrag skal foregå varsomt og på tidspunkter som i minst mulig grad medfører ulemper for friluftslivet, skader i terrenget eller forstyrrelser for dyrelivet. På disse vilkår er nødvendig motorferdsel tillatt i forbindelse med:

- a. politi-, ambulanse- og redningstjeneste og oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov,
- b. offentlige post- og teletjenester,
- c. person- og godstransport til og fra faste bosteder og i jordbruks- og skogbruksnæring. Jakt, fiske og bærsanking regnes ikke som næring i denne forbindelse,
- d. skånsom transport av felt elg, hjort og villsvin,
- e. drift og vedlikehold av hytter som er åpne for allmennheten,
- f. Forsvarets øvelser, forflytninger og transporter,
- g. transport i forbindelse med anlegg og drift av veger og større anlegg, herunder dammer,
- h. vedlikehold av eksisterende løyper, stier, turveier og områder for friluftslivsaktiviteter for allmennheten

når dette er i samsvar med bestemmelser i eller i medhold av § 9 og gjennomføres av kommuner, hjelpekorps, idrettslag, turlag eller turistbedrifter,

- i. *anlegg av nye og utvidelse av eksisterende løyper og områder for friluftslivsaktiviteter for allmennheten når dette er i samsvar med bestemmelser i eller i medhold av § 9 og gjennomføres av kommuner, hjelpekorps, idrettslag, turlag eller turistbedrifter,*
- j. *brøyting eller preparering av snødekket mark eller islagte vann for å etablere løyper, baner eller områder for friluftslivsaktiviteter for allmennheten når dette er i samsvar med bestemmelser i eller i medhold av § 9 og gjennomføres av kommuner, hjelpekorps, idrettslag, turlag eller turistbedrifter,*
- k. transport i forbindelse med fiskekultiveringstiltak med offentlig formål,
- l. drift og vedlikehold av eksisterende og bygging av nye energi- og kraftanlegg,
- m. nødvendig istandsetting ved akutt utfall i områder som er vernet eller midlertidig vernet etter § 11.

Med utmark menes udyrket mark som etter lov om friluftslivet § 1 a første ledd ikke regnes som innmark eller like med innmark. Setervoll, hustomt, engslått, kulturbeite og skogplantefelt som ligger i utmark, regnes i denne lov like med utmark.

Veg i utmark som ikke er opparbeidet for kjøring med bil, anses i denne lov som utmark. Det samme gjelder opparbeidet veg som ikke er brøytet for kjøring med bil.

Med vassdrag menes åpne og islagte elver, bekker og innsjøer. Med motorferdsel menes i denne lov bruk av kjøretøy (bil, traktor, motorsykkel, beltebil, snøscooter o.l.) og båt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor, samt landing og start med motordrevet luftfartøy.

Departementet kan ved forskrift forby eller begrense ferdsele med motorkjøretøy på privat veg for andre enn fastboende og besøkende til disse når ferdsele ikke har erverv, forvaltning eller oppsyn til formål eller skjer i politi, ambulanse-, brannvern- eller sikringsøyemed. Det kan fastsettes regulerende bestemmelser for ellers lovlig ferdsele med motorkjøretøy på vegene.

Departementet kan gi forskrift om adgang til bruk av elsykler i utmark i Marka og om bruken av slike sykler.

Denne loven innskrenker ikke grunneiers eller rettighetshavers adgang til å forby eller begrense motorferdsel på sin eiendom.

§ 14 skal lyde:

§ 14 *Tiltak kommunen kan gi tillatelse til*

Kommunen kan uavhengig av § 5 første ledd gi tillatelse til å

- a. gjennomføre tiltak, inkludert bruksendring, som er i samsvar med vedtatt og stadfestet kommunal plan, jf. §§ 6 og 7

- b. anlegge tilretteleggingstiltak som nevnt i § 9 første ledd første punktum, når disse er i samsvar med vedtatt og stadfestet kommunal plan, jf. §§ 6 og 7

- c. gjenoppføre bygninger som har gått tapt ved brann eller naturskade, og som er i samsvar med gjeldende plan

- d. gjennomføre bygge- og anleggstiltak som er i samsvar med arealformål LNF, jf. § 4 første ledd, plan- og bygningsloven § 11-7 andre ledd nr. 5 bokstav a eller § 12-5 andre ledd nr. 5.

I et vedtak om tillatelse etter første ledd skal det i vurderingen av om tillatelse skal gis, fremgå hvilken betydning tiltaket har for ivaretagelse av lovens formål, og hvordan dette er vektlagt. I saker om tillatelse til bygge- og anleggstiltak i landbruket skal søknadsbehandlingen begrenses til å kontrollere at tiltaket har landbruksformål, inngår i et område med arealformål LNF etter § 4 første ledd, plan- og bygningsloven § 11-7 andre ledd nr. 5 bokstav a eller § 12-5 andre ledd nr. 5 og er i samsvar med eventuelle planer som nevnt i første ledd bokstav a.

Dersom et tiltak utløser krav om reguleringsplan etter bestemmelse i eller i medhold av plan- og bygningsloven, skal det foreligge stadfestet reguleringsplan for tiltaket før kommunen kan gi tillatelse etter første ledd.

§ 15 skal lyde:

§ 15 *Dispensasjon*

Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelsene i § 4 første ledd, § 5 første ledd og § 10 første ledd samt fra bestemmelser i plan fastsatt med hjemmel i § 7 andre ledd. Regionale og statlige myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det treffes vedtak etter bestemmelsen her.

Dispensasjon kan bare gis dersom hensynene i lovens formålsbestemmelse ikke blir vesentlig tilsidesatt, og fordelene ved å gi dispensasjon etter en samlet vurdering anses for å være klart større enn ulempene for friluftslivet, naturmiljøet eller allmenne interesser. Det kan ikke dispenseres fra kravet om utarbeidelse av reguleringsplan etter plan- og bygningsloven eller andre saksbehandlingsregler. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

I vurderingen av om dispensasjon skal gis, skal kommunen legge særlig vekt på uttalelser fra direkte berørte statlige eller regionale myndigheter. Vurderingen skal fremgå av vedtaket. Kommunen skal gi myndigheter som har uttalt seg, kopi av vedtaket.

§ 16 skal lyde:

§ 16 *Klage*

Statsforvalteren er klageinstans for kommunens vedtak etter denne lov. Miljødirektoratet er klageinstans for statsforvalterens vedtak. Statsforvalteren og fylkeskommunen kan av eget tiltak påklage kommunens vedtak etter § 15 og andre vedtak som kommunen

fatter i medhold av denne *lov*. Ellers gjelder reglene om klage i forvaltningsloven tilsvarende.

§ 17 skal lyde:

§ 17 Tilsyn og kontroll

Kommunen og statsforvalteren skal gjennom råd, veiledning og opplysning arbeide for å fremme formålet med denne lov.

Kommunen *skal føre* tilsyn med at bestemmelsene gitt i og i medhold av denne lov blir overholdt. Kommunen avgjør på hvilke områder det skal føres tilsyn. Det skal legges vekt på å føre et så effektivt tilsyn som forholdene tilsier med minst mulig belastning for miljøet.

Ved tilsyn skal den som blir kontrollert eller den ansvarlige for virksomheten gi tilsynsmyndigheten nødvendig bistand og opplysninger. Tilsynsmyndigheten kan stanse personer, fartøyer og motorkjøretøyer dersom dette er nødvendig for utøvelsen av tilsynet.

Kommunen og statsforvalteren kan påpeke plikt etter andre lover som er av betydning for formålet med denne lov og skal melde antatte brudd på plikter etter annet lovverk til ansvarlig tilsynsmyndighet.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om tilsyn, kontroll og rapportering.

Ny § 17 a skal lyde:

§ 17 a Plikt til å forfølge ulovligheter

Kommunen skal forfølge overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven.

Er overtredelsen av mindre betydning, kan kommunen avstå fra å forfølge ulovligheten. Beslutning om å ikke forfølge en overtredelse er ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

§ 19 skal lyde:

§ 19 Tvangsmulkt

For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov blir gjennomført, kan *kommunen eller statsforvalteren* fatte vedtak om tvangsmulkt.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelsen av en bestemmelse er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter *fastsatt* frist for retting av *forholdet*. Tvangsmulkt kan fastsettes på forhånd dersom særlige grunner tilsier det, og løper da fra en eventuell overtredelse inntreffer. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom etterlevelse er umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige. Tvangsmulkt kan fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt.

Tvangsmulkt pålegges den ansvarlige for overtredelsen. Pålegg om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 20 første ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelsene i eller i medhold av § 5, § 6, § 9, § 10, § 11, § 17 eller § 18.

II

I lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag skal § 2 nytt sjette ledd lyde:

For områder som omfattes av markaloven, gjelder markaloven §§ 10 og 15 i stedet for loven her.

III

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene skal gjelde fra forskjellig tid.
2. Beslutninger om delegering av myndighet med hjemmel i bestemmelser som oppheves eller endres ved denne loven, står fortsatt ved lag inntil annet blir bestemt i eller i medhold av loven her.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. mai 2025

Ingvild Kjerkol

leder

Michael Tetzschner

ordfører

